

Samenhang voor de gemeentelijke Toegang sociaal domein

Een notitie over samenhang en verbinding tussen relevante projecten en het Verbetertraject Toegang sociaal domein – zodat gemeenten door de bomen het bos kunnen blijven zien.

Versie 19 november 2020

In september 2020 is het landelijk Verbetertraject Toegang Sociaal Domein gestart, ook wel project Toegang genoemd. Dit project beoogt een structurele verbetering van de kwaliteit van de uitvoering en het aanpakken van de knelpunten in de deelnemende gemeenten. Door lokale verbetertrajecten te initiëren en te volgen wordt duidelijk waar de knelpunten zitten en welke verbeterslag nog nodig is.

Naast dit doel zien wij een tweede belangrijk doel dat direct gerelateerd is aan de Toegang sociaal domein: de samenhang met relevante andere programma's en projecten voor het Verbetertraject Toegang zoveel mogelijk inzichtelijk te maken, benutten, kennis uitwisselen en waar mogelijk samen op te laten lopen. Dat betekent dat we de kennis benutten vanuit de verschillende programma's en brengen naar de verschillende programma's.

Omdat de insteek van het project Toegang breed en integraal is en omdat de plaats voor verbetering bij de gemeentelijk toegang is, constateren we dat er een woud aan gerelateerde projecten in het land bestaat. We zien dat het voor gemeenten een grote uitdaging is om het overzicht te behouden en beargumenteerde keuzes te maken voor ondersteuning van hun gemeentelijke organisatie. We constateren dat het grote aanbod en de enorme diversiteit van ondersteuningsprojecten het lastig maakt voor gemeenten om de samenhang te blijven zien en keuzes te maken. Daar is een duidelijke verbeterslag en meer afstemming noodzakelijk.

Vershil in samenhang

Om structuur in de grote lijst van relevante projecten te maken stellen we twee type samenhang en samenwerking voor:

- 1) de projecten die een eenzelfde doel en/of directe verbinding hebben – zoals koplopers clientondersteuning, IWW, CEO, programma OZJ en de basisfunctionaliteiten in de jeugdzorg; Met deze groep zoeken we de intensieve samenwerking op en dat doen we op diverse manieren: kennisuitwisseling, praktische verwijzing etc.
- 2) de projecten die mogelijk relevant kunnen zijn voor het verbetertraject toegang – zoals geweld hoort nergens thuis, mantelzorgondersteuning en pgb. Deze categorie projecten noemen we “het koffertje” omdat het allemaal projecten zijn die mogelijk aansluiten bij de vragen die gemeenten m.b.t. hun toegang stellen. In de Koffer die alle begeleiders van een verbetertraject meekrijgen zitten indirect relevante projecten. Op het moment dat de situatie er om vraagt of er een specifiek vraag vanuit de gemeente of clientorganisatie is kan de begeleider een relevant project koppelen aan het verbetertraject. Dit is een informatie bundel die we meegeven aan de begeleiders van de verbetertrajecten. Ook kan dit een onderdeel zijn van de leerbijeenkomsten die georganiseerd gaan worden.

In de drie onderstaande tabellen werken we de bovengenoemde indeling verder uit. Per project geven we aan op welke wijze er samenhang is en op welke wijze de samenwerking vorm kan krijgen.

Projecten met onderwerpen die eenzelfde doel en/of directe verbinding met de toegang hebben	Samenhang en vormen van samenwerking
City Deal Eenvoudig Maatwerk (onderdeel Programma Sociaal Domein en werkt nauw samen met programma Integraal werken in de wijk)	City Deal Eenvoudig Maatwerk (onderdeel Programma Sociaal Domein): acht gemeenten en het Rijk zoeken samen naar doorbraken op casus-, lokaal en landelijk niveau om mensen met 'gestapelde problemen' beter te helpen. (werkt nauw samen met programma Integraal werken in de wijk) • https://www.programmasociaaldomein.nl/trajecten/eenvoudig-maatwerk-bij-gestapelde-problemen • https://www.programmasociaaldomein.nl/trajecten/eenvoudig-maatwerk-bij-gestapelde-problemen/nieuws/2020/06/27/maatwerk-magazine-verschenen
Integraal Werken in de Wijk: kennis over de integrale aanpak van meervoudige vragen en problemen	Kennis: delen van kennis en instrumenten Het programma richt zich op het - in nauwe samenwerking met de praktijk - verzamelen, verrijken en verspreiden van kennis over de integrale aanpak van meervoudige vragen en problemen. Doel is: beleidsmakers en professionals inzicht geven in wat werkt. • https://www.integraalwerkenindewijk.nl/ met op thema tal van relevante publicaties.
Het Programma OZJ	Petra van Leeuwen is de projectleider. Samen met Ingeborg Visscher van VNG is een verkenning gestart om verbinding te maken met basisfunctionaliteiten.
Koploperproject Cliëntondersteuning	Sietske van der Staak is de projectleider Werving: samenwerking bij de werving van gemeenten die reeds koploper zijn of zouden willen worden. Inhoud: cliëntondersteuning is een onderdeel van de toegang en onlosmakelijk verbonden. Als gemeenten daarvoor kiezen kunnen de twee trajecten in elkaars verlengde worden uitgevoerd. Actie: afspraak om hier verder concrete samenwerkingsafspraken over te maken. • https://www.movisie.nl/cliëntondersteuning • https://www.movisie.nl/artikel/koplopers-clientondersteuning-kaart
Maatwerk Multiprobleemhuishoudens	Movisie (Anita) heeft samenwerkingsafspraken met hen gemaakt. Dit zijn: kennis uitwisselen, of een methodiek of ander kennisproduct ontwikkelen. Dit programma is een samenwerking van de ministeries BZK, JenV, OCW, SZW en VWS, de uitvoeringsorganisaties CAK, CJIB,

	DUO, SVB en UWV en de gemeenten Amsterdam, Den Haag, Goeree Overflakkee, Regiogemeenten Hart van Brabant, Hoogeveen, Utrecht, Weststellingwerf, Zaanstad en Zoetermeer. Een van de instrumenten is het Landelijk Escalatie Team: gemeenten kunnen urgente en stagnerende situaties die op lokaal niveau niet oplosbaar blijken en waarbij een uitvoerende instantie van het rijk betrokken is voorleggen aan het LET. Hierin zijn de betrokken uitvoerende organisaties op directieniveau vertegenwoordigd. Doel is in de eerste plaats de casus op te lossen, maar ook om er als keten van te leren. Contactpersoon BZK: mieke.maas@minbzk.nl • Nieuwsbrief april 2020 https://maatwerkmultiprobleemhuishoudens.email-provider.nl/web/muvjqacsrc/qf6suzrysy/cwnbda3ky0/1vbmzf618f • contactpersoon voor Annelies en Hilde / IWW is: Maarten Schallenberg, Directie Maatschappelijke Ondersteuning Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
VLOT Onderzoek naar de effectiviteit van ondersteuningsstructuren voor gemeenten en van de opzet van projecten met koplopergemeenten.	Programmamanager is Astrid Janssen Actie is: gezamenlijke praatplaat maken waaruit de samenhang blijkt met de ondersteuningsstructuur voor gemeenten en het verbetertraject Toegang
Werkplaatsen Sociaal Domein	Contactpersoon: Erna Hiemstra Er zijn op diverse niveaus samenwerkingsafspraken gemaakt. Anita maakt de zakelijke afspraken Zij draaien mee als begeleider, zij draaien mee in de kennisuitwisseling: Kennisdeling: als het gaat om beschikbare kennis en ervaring zullen de werkplaatsen deze toegankelijk maken voor gemeenten die meedoen aan een verbetertraject. Begeleiding: er zullen vanuit de werkplaatsen ook begeleiders beschikbaar gesteld worden die gekoppeld worden aan een lokaal verbetertraject. • https://www.werkplaatsensociaaldomein.nl/ - https://www.werkplaatsensociaaldomein.nl/nieuws/studenten-van-windesheim-flevoland-onderzoeken-%E2%80%98toegang%E2%80%99 - https://www.werkplaatsensociaaldomein.nl/nieuws/sociaal-werk-de-wijk-vormgeven-met-werken-de-halfde-lijn (publicatie is in bezit; nagaan waar) - https://www.werkplaatsensociaaldomein.nl/nieuws/congres-sturen-op-integraal-werken - https://www.werkplaatsensociaaldomein.nl/publicatie/toegankelijkheid-divers-perspectief - https://www.werkplaatsensociaaldomein.nl/werkplaatsen/noord-brabant-avans. Zij hebben onlangs de

	'bramtool' gelanceerd t.b.v. goede uitvraag en verwijzing, zie https://www.sociaalwerknederland.nl/thema/online-tools-handreikingen/nieuws/8109-bram-de-digitale-vriend-van-jeugdprofessionals-in-een-tijd-van-online-werken
ZonMw programma Versterken en verbeteren van wijkgericht werken	Silke en Annelies met NCJ en NJi om de overkoepelende kennisfunctie vorm te geven. Als IWW kijken we ook nog mee op de ontwikkelingen.
Zorg voor de jeugd en het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd	- Het formuleren van een afwegingskader ter bevordering van (h)erkenning van jeugd met levenslang en levensbrede problematiek die integraal moet worden afgewogen waarbij bij de toegang passende zorg moet worden ingezet. VWS is op zoek naar een partij die dit kan oppakken Deze twee ontwikkelingen raken elkaar omdat men voornemens is het afwegingskader te ontwikkelen in de pilot gemeenten. - Verder loopt er vanuit Zorg voor de Jeugd nog een onderzoeksvoorstel voor betere monitoring van de hierboven genoemde groep jeugd met levenslange en levensbrede beperkingen. De bedoeling is om zicht te krijgen op de omvang van de doelgroep, de vragen die zij bij de toegang stelen, of de juiste expertise bij de toegang aanwezig is om deze doelgroep goed te helpen en hoe groot de ruimte voor ouders is om mee te beslissen in de afwegingen die er over en met hun kind in de context van het gezin en de hulpverlening worden gemaakt en wat dan uiteindelijk als goede zorg wordt ingezet. Hierbij is het de bedoeling ook zicht te krijgen op de inzet van het pgb als financieringsvorm voor onplanbaar maar ook planbaar maatwerk mee te nemen.
Merkbaar Beter Thuis (eindrapport)	Het traject Merkbaar beter Thuis is vooraf gegaan aan het verbetertraject Toegang. Het eindrapport is meegenomen bij de formulering van de bedoeling, het plan van aanpak en de toegangsscan voor een lokaal verbetertraject Actie VNG om conclusies terug te laten komen. Naast kennis, ook op monitoring, etc. Esther neemt initiatief om een memo te maken – een artikel voor de buitenwereld. Contactpersoon bij VWS:Marius Oosterom
Traject Doorontwikkeling CEO	Projectleider is Lindy Peijnenburg Nog te verkennen
de Juiste Zorg op de Juiste Plek'	Een programma vanuit VWS met drie pijlers: 1. (duurdere) zorg voorkomen, 2. zorg verplaatsen en rondom de mensen organiseren en 3. zorg vervangen door slimme zorg en e-health in te zetten. • www.dejuistezorgopdejuisteplek.nl
Basisfunctionaliteiten (rapport KPMG)	Contactpersoon: Ingeborg Visscher De samenwerking kan vorm krijgen door kennis te delen als het gaat om de wijze van monitor. Dit is in dit project regionaal opgepakt. Kunnen we basisfunctionaliteiten invoegen in de toegangscan? Afstemmen met Karin/Sanneke over monitor hoe de twee zich tot elkaar verhouden.

	Zorg voor de jeugd; de zorg voor jeugd samen steeds beter maken. Dat is het doel van het programma Zorg voor de Jeugd, waarin professionals, gemeenten, Rijk, cliënten- en jeugdhulporganisaties samenwerken. Daarin ook aandacht (van o.m. VWS-directie Jeugd) voor de uitrol van de vijf basisfunctionaliteiten (KPMG rapport) in verschillende pilotgemeenten (<i>heb hier nog geen specifieke link over kunnen vinden, hvx</i>). • https://voordejeugd.nl/ --> zie ook Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd.
Regionale werkstructuur gemeenten en zorgverzekeraars en zorgkantoren	Zorgkantoren en zorgverzekeraars werken samen in een regionale werkstructuur op het niveau van de zorgkantorregio. In deze regionale werkstructuur maken de drie financiers van zorg afspraken over ouderen, GGZ en preventie. Deze regionale agenda verschilt per regio, want het wordt afgestemd op de regiobeelden (overzicht van de gezondheidssituatie in de regio) en regionale prioriteiten. Gemeenten in de regio organiseren zich, net als de preferentie zorgverzekeraars, zodat in elke gemeente uitvoering kan worden gegeven aan de regionale afspraken. Bij de opzet en uitvoering van het 'Verbetertraject Toegang' wordt aangehaakt bij deze regionale werkstructuren: door het verbetertraject aan te bieden via de regionale werkstructuur kan vanuit deze samenwerking in de regio een 'Verbetertraject Toegang' starten. - Daarnaast worden er stappen gezet in het onderzoeken naar de effectiviteit van ondersteuningsstructuren voor gemeenten en van de opzet van projecten met koplopergemeenten. De opbrengsten uit deze onderzoeken moeten zo mogelijk zo snel mogelijk gebruikt worden in de structuur van dit 'Verbetertraject Toegang'. - Hoofddijnenakkoord GGZ --> <i>ZonMw-programma? Nog uitzoeken, hvx</i> - Opdracht aan IPW voor toepassen doorbraakmethode in gemeenten --> <i>Nog geen digitale info over kunnen vinden, hvx</i>
IPW: doorbraakmethode	Anita heeft de samenwerkingsafspraken gemaakt met IPW Eelco Blokker
Adviesteam Mantelzorg	Kort adviestraject rondom mantelzorgbeleid en uitvoering

Relevante projecten met een andere invalshoek en waar mogelijk botsende waarden ¹	Samenhang en vormen van samenwerking
Grip op sociaal domein (visitatiecommissie)	Projectleider is Jurrian Vrind Grip hebben en houden op de financiën in het sociaal domein is een opgave. Beleids- en inrichtingskeuzes vergen een nadere professionalisering van het financieel beheer. Te weinig grip op financiën kan leiden tot tekorten waardoor de dienstverlening aan inwoners onder druk komt te staan. De VNG biedt expertadvies aan in de vorm van de Visitatiecommissie financiële beheersbaarheid sociaal domein om gemeenten te ondersteunen in deze opgave.
Programma Inkoop en Aanbesteding in het sociaal domein en het Ketenbureau I Sociaal Domein. Mn. de veranderopgave 'contracteren vanuit de bedoeling	Directeur van het Ketenbureau is Karin van Gelderen In het Ketenbureau i-Sociaal Domein werken gemeenten en zorgaanbieders samen aan het verminderen van de vermijdbare administratieve lasten in het sociaal domein, met als doel zorg en ondersteuning bereikbaar en betaalbaar houden

¹ In het sociaal domein spelen diverse kwesties. We noemden net al de ad hoc organisatie die we allemaal kennen. Daarnaast hebben we te maken met **botsende logica's**. In een essay uit 2019 van de Raad van Volksgezondheid en Samenleving¹ wordt gesproken over botsende waarden in het sociaal domein. Aan de hand van drie geldende logica's met ieder eigen kernwaarden wordt uitgelegd hoe de juiste hulp bij complexe problematiek niet op maat geleverd kan worden. Er zijn botsende waarden die dit onmogelijk maken: de zorglogica streeft naar passende hulp bij veranderlijke behoeften, de regellogica beoogt rechtmatigheid, en de verdeellogica wil graag solidariteit. En precies dit houdt verbinding en samenhang tegen, terwijl dat juist de bedoeling is als we een integrale toegang nastreven.

“Koffer” met projecten die indirect relevant zijn, en indien gevraagd en passend gelinkt kunnen worden.	Samenhang en vormen van samenwerking
In voor Mantelzorg	In voor Mantelzorg – een programma van Movisie en Vilans - richt zich op een betere ondersteuning van mantelzorgers van ouderen in de thuissituatie. We zetten in op goede lokale samenwerking tussen zorg, welzijn en gemeente. En op meer samenwerking tussen beroepskrachten en mantelzorgers en vrijwilligers. NB. Voor het verbetertraject kan het dan gaan over het verbeteren van de toegang tot de mantelzorgondersteuning. • https://www.invoormantelzorg.nl/
Het landelijke programma ‘Samen sterk voor mantelzorg’	Het landelijke programma ‘Samen sterk voor mantelzorg’ (betekenisvolle ondersteuning van mantelzorgers in Nederland) wil gaan werken met een praktijkteam dat gemeenten op verzoek ondersteunt om hun mantelzorgondersteuningsbeleid te verbeteren, inclusief de respijt- en logeertzorg. Bij het mantelzorgbeleid gaat het ook om het verbeteren van de toegang tot de mantelzorgondersteuning. Het is dan ook de bedoeling dat er vanuit het Verbetertraject Toegang een verbinding wordt gelegd met dit landelijk programma met praktijkteam.
Onbeperkt meedoen!	• https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/rechten-van-mensen-met-een-handicap/programma-onbeperkt-meedoen
Schouders eronder: kennisontwikkeling schuldhulpverlening	Schouders eronder: samenwerkingsverband tussen Divosa, Landelijke Cliëntenraad, NVVK, Sociaal Werk Nederland en VNG. Gericht op kennisontwikkeling schuldhulpverlening. Biedt ook algemenere publicaties zoals de handreiking lerende praktijken: • https://www.schouderseronder.nl/ • https://www.schouderseronder.nl/sites/default/files/pagina_bestanden/handreiking_aan_de_slag_met_lerende_praktijken.pdf
Simpel switchen: overgangen in de participatieketen	
ZonMw programma Beschermd Thuis	Beschermd thuis, een ZonMw programma dat voortkomt uit de Meerjarenagenda beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Er zijn acht kernthema's waarvan 'toegang' er één is. Deze agenda hangt weer nauw samen met allerlei programma's op het gebied van verward gedrag, gedwongen zorg, forensische

	zorg, enzovoort. Toegang tot sociaal domein en samenhang zorg-sociaal domein zijn in al die programma's vaak belangrijke thema's. • https://www.zonmw.nl/nl/onderzoek-resultaten/geestelijke-gezondheid-ggz/programmas/programma-detail/beschermd-thuis/ • https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2018/05/24/meerjarenagenda-beschermd-wonen-en-maatschappelijke-opvang
ZonMw programma Vakkundig aan het werk	
Associatie Wijkteams	Associatie Wijkteams, van ruim 30 wijkteamorganisaties (werkt nauw samen met programma Integraal werken in de wijk https://associatiewijkteams.nl/)
Kader pgb-vaardigheid	
Datagedreven-onderzoek-naar-10-duurste-gezinnen	
Verbeteragenda hulpmiddelenverstrekking	<i>Wergroep 2 van de verbeteragenda Hulpmiddelen heeft raakvlakken met het verbetertraject Toegang:</i> Resultaat en effect werkgroep Het resultaat is betere en snellere verstrekking van adequate hulpmiddelen bij complexe ondersteuningsvragen. Met als concrete producten: - Een beschrijving van een model-maatwerkprocedure - Een beschrijving van de eisen waaraan een functioneel hulpmiddelen-advies dient te voldoen - Een beschrijving van het profiel en de werkzaamheden van een casemanager, werkzaam bij gemeente of leverancier. Het beoogde effect is dat voor complexe problematiek cliënten beter, sneller en vriendelijker worden geholpen. Daarnaast dat het advies van het revalidatiecentrum of van de zelfstandig zorgprofessional beter wordt benut bij het leveren van een hulpmiddel. Voor casemanagement geldt dat de client beter op de hoogte is, van de stand van zaken met betrekking tot de levering van het hulpmiddel en een betere houding eervaart bij de toegang tot hulpmiddelen. ----- Wel bij de koffer, handreikingen verbinden aan de vragen, bekend met updates en die kunnen delen met gemeenten Verbetertraject Hulpmiddelen: in dit traject ondersteunt de VNG gemeenten bij het verbeteren van de hulpmiddelenverstrekking. Voorbeelden van acties (relevant voor het Verbetertraject Toegang) zijn de verbetering van de communicatie en de informatievoorziening aan cliënten, passende indicering, maatwerkprocedures voor bepaalde complexe groepen, regionale inkoop en het leidend laten zijn van het (medisch) advies van professionals. <i>(Opmerking Elise Luijckx 21-9-2020: Het is de bedoeling dat we beide verbeteragenda's zoveel mogelijk in samenhang</i>

	oppakken) • https://vng.nl/nieuws/verbeteragenda-hulpmiddelen-van-start-oproep-aan-gemeenten • https://vng.nl/sites/default/files/2020-07/20200715_bijlage-1-actiepunten.pdf	
Experiment Integraal budget	Zowel voor zorg in natura als pgb) in acht gemeenten: Alphen aan den Rijn, Den Haag, Dalfsen, Nieuwegein, Rotterdam, Roermond, Leiden en Meppel. • https://vng.nl/nieuws/experiment-met-integraal-budget-voor-zorg-en-ondersteuning	
Familiekracht	Familiekracht: https://www.altra.nl/?s=familiekracht (methode voor gezinnen waarin meervoudige en complexe problemen spelen). JSO heeft de werkwijze van FamilieKracht beschreven en er is ondertussen een “Prototype 2” van de werkwijze. In 2020 wordt de werkwijze, al werkende, doorontwikkeld tot een Prototype 3. FamilieKracht wordt uitgevoerd in drie teams: Gewoon Doen in Hollands Kroon, Haags Integraal Team in Den Haag en Nieuw team in Amsterdam Zuidoost. Met subsidie vanuit het Transformatiefonds van de gemeente Amsterdam gaat Altra/opvoedpoli procesonderzoek doen bij de implementatie van de methode Familiekracht. Contactpersoon: Leanne van Harten, Bestuurssecretaris Altra De Opvoedpoli, leanthe.vanharten@altra.nl Jitty Runia van NJi / IWW neemt deel in de klankbordgroep.	
Geweld hoort nergens thuis	Geweld hoort nergens thuis, een programma voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling in de periode 2018-2021. Onder meer relevant actielijn 1 <i>Eerder en beter in beeld</i>. https://www.rijksoverheid.nl/documenten/beleidsnota-s/2018/04/25/geweld-hoort-nergens-thuis-aanpak-huiselijk-geweld-en-kindermishandeling	
Overige projecten en tools		
Het programma ‘Sociaal Domein’,	Programma Sociaal Domein (PSD): Rijk en gemeenten werken samen met professionals aan betere hulp voor (kwetsbare) mensen door het wegnemen van de dilemma’s en knelpunten in de dagelijkse praktijk. • https://www.programmasociaaldomein.nl/ en https://www.programmasociaaldomein.nl/trajecten (zie met name Maatwerk- en Samenwerking-trajecten)	
Het ‘hoofdlijnenakkoord GGZ’		
De ‘Meerjarenagenda BW en MO’.		

Zelf-evaluatietool (inspectie)		
Afwegingskader jeugd		
[Ont]Regel de Zorg (ORDZ)	[Ont]Regel de Zorg (ORDZ): programma met als doel om voor zorgprofessionals en voor patiënten en cliënten de regeldruk merkbaar te verminderen. https://www.ordz.nl/	
Lerend Transformeren	Afgerond project met 15 jeugdhulporganisaties die actieonderzoek deden. Alle actieonderzoeken hadden tot doel het ondersteunen van professionals om te werken volgens de transformatiedoelen uit de Jeugdwet. De presentaties van symposium plus de overige opbrengsten vanuit het door ZonMw gefinancierde project Lerend Transformeren zijn gebundeld in een e-magazine. • https://www.zonmw.nl/nl/actueel/nieuws/detail/item/e-magazine-lerend-transformeren-aan-de-slag-met-actie-onderzoek/	